ਪੰਡਿਤ ਸ਼ਿਆਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਐਰਿਕ ਵੈਸਟਨ ਸੀ.ਜੇ.

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 299 ਦੀ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੋੜ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨਾ।

ਕੁਝ ਸਹਾਇਕ ਨੁਕਤੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵੀਰ ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਵਿਚ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਲਾਭ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੈਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

1 ਅਗਸਤ 1951 ਦੀਵਾਨੀ ਸਮੀਖਿਆ

ਪਹਿਲਾਂ ਐਰਿਕ ਵੈਸਟਨ ਸੀ.ਜੇ., ਅਤੇ ਫਾਲਸ਼ੌ, ਜੇ

ਰਾਣਾ ਬਸ਼ੀਸ਼ਾਤ ਚੰਦ ਰਾਏ ਪਟੀਸ਼ਨਰ,

ਬਨਾਮ

ਸਰਦਾਰਨੀ ਰਾਧਿਕਾ ਦੇਵੀ, -ਜਵਾਬਦਾਰ

1949 ਦਾ ਸਿਵਲ ਰਵੀਜ਼ਨ ਨੰਬਰ 130

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, ਅਨੁਛੇਦ 14 ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ (1908 ਦਾ V) ਸੈਕਸ਼ਨ 133 —ਉੱਚ ਅਦਾਲਤੀ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਾਲੀਅਮ 1. ਅਧਿਆਇ। VII, ਫੁਟਨੋਟ 3—ਸ਼ਾਸਕ ਇੱਕ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਦਾ - ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਤੋਂ ਛੋਟ ਹੈ - ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਆਰਟੀਕਲ 14 ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ੀ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਸਕ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਪੇਸ਼ੀ ਤੋਂ ਛੋਟ ਹੈ।

ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਾਜਬ ਅੰਤਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਰਗੀਕਰਣ ਜਾਂ ਵਿਤਕਰਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ, ਇਹ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਸਲ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਿ ਕੀ ਵਾਜਬ ਵਰਗੀਕਰਨ ਜਾਂ ਵਿਤਕਰਾ ਹੈ ।

ਰਾਣਾ ਬਸ਼ੀਸ਼ਾਤ ਚੰਦ ਰਾਏ ਬਨਾਮ ਸਰਦਾਰਨੀ ਰਾਧਿਕਾ ਦੇਵੀ

(ਮਿਸਟਰ ਜਸਟਿਸ ਕਪੂਰ ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਕੇਸ, ਮਿਤੀ 22 ਸਤੰਬਰ 1950 ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ)

ਅਨੁਭਾਗ 115, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਸ੍ਰੀ ਰਾਮੇਸ਼ਵਰਦਿਆਲ, ਵਾਧੂ ਸਬ ਜੱਜ, ਪਹਿਲੀ ਸ੍ਰੇਣੀ, ਅੰਬਾਲਾ, ਮਿਤੀ 5 ਅਪ੍ਰੈਲ 1949 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਸੋਧ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ।

ਟੇਕ ਚੰਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ।

ਐਮ ਸੀ ਸੂਦ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਐਰਿਕ ਵੈਸਟਨ ਸੀ.ਜੇ

ਐਰਿਕ ਵੈਸਟਨ, ਸੀ.ਜੇ. ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸਿਵਲ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਵਜੋਂ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ 22 ਨਵੰਬਰ 1950 ਨੂੰ ਜਸਟਿਸ ਕਪੂਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਆਇਆ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ:-

"ਕੀ ਕੋਟੀ ਦੇ ਰਾਣਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ 1 ਜਨਵਰੀ 1909 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 133 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਇੰਨੀ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ । "

ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤ ਇਹ ਹਨ ਰਾਣਾ ਖਿਲਾਫ ਇੰਟਰਪਲੀਡਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੀ ਦਾਦੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ. ਇਹ ਕਿਰਾਏਦਾਰ, ਜੋ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸੀ, ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਚਲਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਰਾਣਾ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਆਪਣੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਉਸਦੀ ਦਾਦੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਦਈ ਵਜੋਂ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਬੇਸ਼ੱਕ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਰਾਣਾ ਨੂੰ ਕੁਝ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਰਾਣਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਰਾਣਾ ਬਸ਼ੀਸ਼ਾਤ ਚੰਦ ਰਾਏ ਬਨਾਮ ਸਰਦਾਰਨੀ ਰਾਧਿਕਾ ਦੇਵੀ ਐਰਿਕ ਵੈਸਟਨ, ਸੀ.ਜੇ.

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 133 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਸੂਚਨਾ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੋਟੀ ਰਾਜ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਡਿਮਿਨੀਅਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ 1948 ਵਿੱਚ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ। ਰਲੇਵੇਂ ਦੇ ਸਾਧਨ ਦਾ ਇੱਕ ਆਮ ਰੂਪ ਸੀ। ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਹ ਰੂਪ ਦਿਸਦਾ ਹੈ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਾਂ ਬਾਰੇ ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ ਦੇ ਪੰਨਾ 219 ਤੇ। ਭਾਰਤ ਦਾ, ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਐਡੀਸ਼ਨ, ਮਾਰਚ 1950 ਵਿੱਚ। ਸਾਧਨ ਦੇ ਰੂਪ ਦਾ ਆਰਟੀਕਲ 4 ਇਸ ਤ੍ਰਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:-

ਆਰਟੀਕਲ 4

ਰਾਜਾ, ਰਾਣੀ, ਰਾਜਮਾਤਾ; ਯੁਵਰਾਜ ਅਤੇ ਯੁਵਰਾਣੀ 15 ਅਗਸਤ 1947 ਦੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ, ਰਾਜ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਬਾਹਰ, ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਨੰਦਿਤ ਸਾਰੇ ਨਿੱਜੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ।"

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਾਹਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਗਸਤ 1949 ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ "ਮਿਲਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਇੱਕਲੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਮੈਮੋਰੰਡਮ" ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਧਾਰਾ 133 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟ ਆਫ਼ ਐਕਸੈਸਸ਼ਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 4 ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਲੇਵੇਂ ਦੇ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਸੈੱਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ 34 ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ। ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨੰਬਰ 21 ਨੂੰ "ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਓਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ :-

"ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਜਿਹੀ ਛੋਟ ਜਿੰਨੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਸੀ

15 ਅਗਸਤ 1947 ਨੂੰ, ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਭਾਰਤੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਰਲੇਵੇਂ ਦੇ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਅਤੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੇਗੀ। "

ਸਰਕਾਰ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਮੌਜੂਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ:-

“ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਸ਼ਾਸਕ ਦੀਵਾਨੀ ਅਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਤੇ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ। "

ਜਦੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਦੇ ਕਾਰਨ ਧਾਰਾ 133 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਜੂਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਛੋਟ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਨ। ਕੋਡ ਪੂਰੀ ਤ੍ਰਹਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਛੋਟ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਹੀ ਮੁੜ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ।

ਇਸ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਦੀ ਬੇਸ਼ੱਕ ਕੋਈ ਬੰਧਨ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਰਾਏ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਮਿਊਨਿਟੀ 'ਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 14 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 14 ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:-

"ਰਾਜ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਮਾਨਤਾ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ,"

ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵਰਗ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਛੋਟ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਅਪਮਾਨਿਤ ਕਰਦੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਚੰਗੀ ਤ੍ਰਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ, ਕਿ ਵਾਜਬ ਅੰਤਰ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਜਾਂ ਵਿਤਕਰਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ। ਇਸ 'ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਚਰਨਜੀਤ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (ਟੀ.) ਮਿਸਟਰ ਜਸਟਿਸ ਫਜ਼ਲ ਅਲੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹੁਕਮ ਪ੍ਰੋ. ਵਿਲਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

"ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਕਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਰਗੀਕਰਨ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਜੋਂ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਸਦੇ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਆਧਾਰ ਜਾਂ ਕਾਰਨ ਹੈ।

" ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਬੰਬਈ ਤੋਂ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਮਨਾਹੀ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਜੇ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮਾਮਲਾ ਵਾਜਬ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਉੱਚ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ, ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਉਸ ਮਹਾਨ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਇੱਕ ਸੀ। ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਦੇ ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਸਮਰਪਣ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਕ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 362 ਵਿਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਜਾਂ ਸੰਘ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ,

(1) 1951 ਏ.ਆਈ.ਆਰ. (ਐਸ. ਸੀ.) 41.

ਰਾਣਾ ਬਸ਼ੀਸ਼ਾਤ ਚੰਦ ਰਾਏ ਬਨਾਮ ਸਰਦਾਰਨੀ ਰਾਧਿਕਾ ਦੇਵੀ ਐਰਿਕ ਵੈਸਟਨ, ਸੀ.ਜੇ.

ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 291 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਇਕਰਾਰ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਗਰੰਟੀ ਜਾਂ ਭਰੋਸੇ ਦਾ ਉਚਿਤ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 133 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨ ਮੌਜੂਦ ਹਨ, ਜਿਸ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲਾਗੂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਮਾਮਲਾ ਵਿਵੇਕ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ, ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ (ਕੇਸ) ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਲਾਗਤਾਂ।

ਫਲਸ਼ੌ, ਜੇ. ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ

ਦੀਵਾਨੀ ਸਿਵਲ

ਐਰਿਕ ਵੈਸਟਨ, ਸੀ.ਜੇ., ਅਤੇ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ,

ਸ. ਹਰਜੰਗ ਸਿੰਘ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ,

ਬਨਾਮ 24 ਸਤੰਬਰ 1951

ਗੋਵਰਧਨ ਦਾਸ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

ਕਾਢ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਪੱਤਰ ਅਪੀਲ ਨੰ. 34 ਆਫ 1948

ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, 1908 ਦਾ ਐਕਟ V, ਅਨੁਭਾਗ 2 (3) ਅਤੇ 49— ਫ਼ਰਮਾਨ -ਧਾਰਕ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇ- ਤਾ ਕੀ ਇੱਕ ਨਿਰਣਾ-ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਮੂਲ ਤੋਂ ਤਬਾਦਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ 49 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਨਸਾਫ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਫ਼ਰਮਾਨ -ਧਾਰਕ ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਤਰਜਮਾਕਾਰ : ਸ਼ਰਨਬੀਰ ਕੌਰ